

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga: Kan Ni kortfattat beskriva den ortodoxa kyrkans syn på koncilier (kyrkomöten) och berätta om de sju största.

Svar: Den Ortodoxa kyrkan som helhet ser sig själv som en andlig gemenskap. Den ortodoxa uppfattningen av kyrkans väsen vilar framför allt på upplevelsen av kyrkan som en levande organism, som Kristi kropp, och man står därför främmande för såväl det juridiskt institutionella som det individualistiska drag, som ofta präglar en västerländsk kyrkosyn. Denna grundläggande skillnad i kyrkosynen mellan den Ortodoxa kyrkan och de västerländska kyrkorna kommer också till uttryck däri, att den Ortodoxa kyrkan inte är intresserad av att söka skapa ett slutet och avgränsat teologiskt system med bekännelseskrifter av västerländsk typ. Det enda ortodoxa bekännelsesdokumentet i egentlig mening är den niceno-konstantinopolitanska trosbekännelsen, dock utan tillägget "filioque" (att den Helige Ande skulle utgå från Fadern och Sonen) i tredje trosartikeln. Därtill kommer som läronorm de dogmatiska definitionerna från allmänna kyrkliga synoder eller koncilier. Man brukar tala om att den Ortodoxa kyrkan till sin natur i huvudsak är konciliär. Kyrkan bekänner därmed att konciliet är det främsta instrument som Gud har valt för att leda sitt folk med. När man talar om konciliets betydelse måste man först förstå att relationen mellan en biskop och hans flock är ömsesidig. Biskopen är den gudomligt insatta läraren av tron, men att vara väktare till tron tillfaller inte endast biskopen utan hela Guds folk, biskopar, prästerskap och lekfolk. Ett koncilium av biskopar kan givetvis fela och förleda. Av detta skäl betraktas ett koncilium inte som legitimt om det inte accepteras av hela kyrkan och reflekterar i tiden kyrkans "allmänna medvetande". Den Ortodoxa kyrkan anser därmed alla koncilier precis lika bindande, så länge som de uttrycker kyrkans överensstämmande vittnesbörd. De första sju koncilierna i fornkyrkan kall-

las ofta för "ekumeniska" helt enkelt därför att de ägde rum före Roms avskiljande från den Ortodoxa kyrkan på 1000-talet. Det är alltså inte den geografiska representationen som gör ett koncilium bindande utan dess sanning.

Många kända teologer som Fader John Romanides, Fader George Metallinos och Biskop Hierotheos Vlachos, ser allt tal om "7 ekumeniska koncilier" endast är en produkt av jesuitisk influens på rysk teologi som skapat den "västliga babyloniska fångenskap" som den Ortodoxa kyrkan ännu lider under. Bättre är att tala om den Ortodoxa kyrkans nio större synoder (det 8:e ekumeniska konciliet i Konstantinopel 879-880 och det 9:e ekumeniska konciliet i Konstantinopel 1341-1351). Dock får man aldrig göra misstaget att tro att det ekumeniska konciliet är den Ortodoxa kyrkans motsvarighet till den Romersk-katolska kyrkans magisterium eller de protestantiska kyrkornas syn på Bibeln. Den yttersta auktoriteten i den Ortodoxa kyrkan när det gäller dogma är vad vi brukar kalla "consensus Patrum" (fädernas samstämmighet) eller "tó phrónema ton Patéron" (fädernas sinne). Patristikern Geroge Leonard Prestige uttrycker detta utmärkt med orden :

"The real intellectual work, the vital interpretative thought, was not contributed by the Councils that promulgated the creeds, but by the theological teachers who supplied and explained the formulas which the Councils adopted. The teaching of Nicaea, which finally commended itself, represents the views of intellectual giants working for a hundred years before and for fifty years after the actual meeting of the Council" (G.L. Prestige, *Fathers and Heretics: Six Studies in Dogmatic Faith, with Prologue and Epilogue: Being the Bampton Lectures for 1940* (London: S.P.C.K., 1940), s. 3-4).

Ibland kan man då i så fall undra om det ekumeniska konciliet som sådant egentligen är nödvändigt. Tänk om den teologiska sanningen kan komma fram utan en synod. Ett adekvat svar på detta ger Fader George Florovsky:

"Strictly speaking, to be able to recognize and express catholic truth we need no ecumenical, universal assembly and vote; we

even need no "Ecumenical Council. ...This does not mean that it is unnecessary to convoke councils and conferences. But it may so happen that during the council the truth will be expressed by the minority. And what is still more important, the truth may be revealed even without a council. The opinions of the Fathers and of the ecumenical Doctors of the Church frequently have greater spiritual value and finality than the definitions of certain councils" (Georges Florovsky, *Bible, Church, Tradition: An Eastern Orthodox View*, Vol. i of *The Collected Works of Georges Florovsky* [Belmont, MA: Nordland Publishing Co., 1972], s. 52).

Fader Florovsky fortsätter: "It will be no exaggeration to suggest that Ecumenical Councils were never regarded as a canonical institution, but rather as occasional charismatic events". Vad som gör konciliet auktoriserat är att det både bär vittnesbörd om och försvarar tron, men man kan också säga att koncilierna i första hand inte försvarar tron utan uttrycker den.

Fader Pomazansky uttrycker det vidare så här: "True councils—those which express Orthodox truth—are accepted by the Church's catholic consciousness; false councils—those which teach heresy or reject some aspect of the Church's Tradition—are rejected by the same catholic consciousness. The Orthodox Church is the Church not of "councils" as such, but only of the true councils, inspired by the Holy Spirit, which conform to the Church's catholic consciousness." (Pomazansky, *Orthodox Dogmatic Theology*, s.41).

De viktigaste koncilierna för den Ortodoxa kyrkan är följande:

1. Nicea år 325 mot arianismen, efter presbytern Arios från Alexandria enligt vilken Logos inte är av gudomlig natur skapad i tiden. Inte heller menade han att Kristus var helt och fullt mänskliga utan att själen oss honom är ersatt av Logos. Denna strid i kyrkan kallas också för "Treenighetsstriden".

2. Konstantinopel år 381 som avslutade den arianska striden. Konciliet fastslog att Sonen är av samma väsen (grek. homoousios) som Fadern.

3. Efesos år 431 mot nestorianismen, efter patriarken av Konstantinopel Nestorios som skiljde skarpt mellan den gudomliga och mänskliga naturen hos Kristus och som hävdade att Jungfru Maria endast fött den mänskliga naturen till världen, varför hon inte kunde kallas Gudaföderska (grek. Theotokos). Denna strid kallas också för "striden om Kristi två naturer".

4. Kalcedon år 451 mot monofysitismen, "ennatures-läran" som går ut på att det efter inkarnationen endast finns en (gudomlig-mänsklig) natur i Kristus. Konciliet fastställde istället att Kristus utgör en person där de två naturerna, den gudomliga och den mänskliga är förenade "utan sammanblandning eller förvandling".

5. Konstantinopel år 553 som avslutade trekapitelstriden, som rörde uttalanden av de tre teologerna Theodoros av Mopsuestia, Theodoretos av Kyros och Ibas av Edessa, vilka ansågs stå allt för nära nestorianismen.

6. Konstantinopel år 680-681 mot monotelitismen. Denna riktning menade att Kristus endast hade en vilja, dvs. den gudomliga. Mot detta fastställde konciliet att det i Kristus finns två viljor, den gudomliga och den mänskliga.

7. Nicea år 787 som avslutade bildstriden, om ikonens vara eller inte vara.

8. Konstantinopel år 879-880, där den helige Fotios den Store återinsattes som patriark av Konstantinopel och alla som förändrar den niceno-konstantinopolitanska trosbekännelsen anathemiserades (såsom Västerlandet gjort med Filioque).

9. Konstantinopel år 1341-1351, där den hesykastiska teologin enligt den Helige Gregorios Palamas bekräftas och den västligt influerade Barlaam av Kalabria fördöms.

